

Kamp Telohapit 1942
Kamp Grogol en
Tjiding 1945

HET BOEKENHUIS BRAGA
BRAGAWEG 36 TELEF. 1319
FILIAAL TAMBLONGWEG 2B-TEL. 1320



STICHTING INDISCHE DOCUMENTEN

Brieven van Frans uit het
Japanse krijgsgevangen kamp.

2 april 1942

Het licht zoo lang geleden, m'n lieve schatthe knoevel,
dat ik wat van je gehoord heb en ook dat ik jou heb ge-
schreven, kens je dat toch pas 1 week geleden is. Th heb
dese week weer zoo heel veel aan je gedacht, ik voelde je
zoo heel dicht bij me. Ach, laat ik je daar maar niet om
schrijven, het is zoo lam, zoo ellendig. Dan zou ik je toch
weer schrijven moeten: alles wat je al zoo goed weet, en wat je
m'n heerlijk engel met je gouden oogjes, zelf ook zoo voelt
en mist, dan zou ik je weer moeten vertellen van m'n ver-
langen naar jou! Kunnen wij daar niet aan wennen? Kan
dat niet "slijten"? Waarom moet dat maar steeds blijven
branden, waarom moeten we dat steeds weer voelen en
moet het steeds heviger en heftiger worden. Ach, eigenlijk
is het zoo heerlijk dat ik dat nog heb. M'n verlangen naar
jou, het liefste dat ik heb, het mooiste wat er op de hele
wereld bestaat, m'n Thelleke, m'n vrouwe. O liefste
wat heerlijk dat ik zoo knuts op je ben! M'n mooie, lie-
bhafte met je gouden haartjes en oogjes en hartje en knie-
je. Maar laat ik je en hoot verhaaltje geven van m'n ee-
warinkjes in dese week. Op de eerste plaats is de teekening
afgekomen. Ben benieuwd hoe je hem vinden zal. Je
vindt het toch niet gek, dat ik je weer m'n snuit stuur
Je mag me niet vergeten hoor engel! Maar het is een
le vecemde teekening geworden: zonder bril en zonder

hemel en met geen haar op m'n hersens. Wat je noemt een echte krijgsgevangen teekening. Je ziet van m'n bast alleen maar een paar botjes van m'n hals. Dit om je een beetje gerust te stellen. Ik zal probeeren hem zo vlot mogelijk bij je te krijgen. Verder heb ik een paar schoenen gekocht. Ze waren wel een beetje duur, f 4.- maar ik moest het wel doen, omdat de schoenen die ik had, langzamerhand versleten waren. Ik had de oudste schoenen die ik bezat meegenomen. Die waren goed genoeg voor een kamp. Heel misschien moet ik daan iets leenen om het te kunnen betalen, p.m. f 5.- Maar daar schrijf ik je nog wel over, zeg er dus nog maar niets over tegen Mary. Verder heb ik groote studieplannen. Ik heb me n.l. opgegeven voor een notariële leer gang. Ik heb het speciaal gedaan, omdat mijn het Recht gedeelte ook in mijn vak wel van belang is. Je begrijpt dat ik dan wel druk bezig zal zijn, ook al zal ik niet driftig aan het studeren slaan. Maar het lijkt me wel interessant en heb ik er echt plezier in. Verder heb ik hier ontmoet de zwager van Baak. Wat een geweldige vent is dat. Ik heb hier zelden een kerel ontmoet met meer originele geslachten als hij. Je kan je een beroerte lachen met hem. In Bijl. heeft hij meer dan 200 Cabaret avonden geleid en met geweldig succes! Nu heeft hij hier schoon genoeg van en is hij met portret schilderen begonnen. Je moest eens kunnen hooren hoe hij hier over spreekt! Werkelijk een merkwaaord.

ge rent. Jammer alleen dat hij zoo verdraaid pessimistisch is. Verder heb ik hier nog een paar kennissen uit Medan ontmoet, die vlak voor de oorlog op Java waren aangekomen. Ze hebben me daar blijkbaar niet vergeten. Het was werkelijk leuk uit die oude omgeving weer een hoop nieuwtjes te horen. Ook Dr. Bertels heb ik nog even ontmoet. Zal nog wel eens naar hem toe sterven. Ik vond hem een beetje eigenaardig. Hij is zoo pafferig geworden! Verder kwam ik hier tegen Jan & Meis. Je weet wel een zoon van de familie, die we in de goede oude tijd tegen kwamen, als ik je in Bandoeng in de trein zette als je weer terug naar Batavia ging. Die jongen is ook dikke verloofd met een van de meisjes Kerstholt. Hij heeft me een bundle kiekjes van haar laten zien: een aardig kindje! We hebben haar ook wel eens ontmoet hè? Die knul heeft hier iets heel vervelends meegemaakt. Later zal ik je dat wel eens vertellen, of misschien hoor je het wel van een van de Kerstholtjes of van Pa of Ma zelf, als je ze ziet en hun zijn groeten doet. Hij is daar nog een beetje van in de war, maar maakt het overigens patent. De pastoor heeft mij gevraagd of ik me een beetje met hem wilde bemoeien. En ik toch weer zoo'n beetje in de jengol ben geraakt (want ik kom hier nogal met het een en ander in contact) was ik ook van plan om eens meer met Rudi te gaan praten, in verband met Veertje. Licht het jou ook niet beter als ze

willen gaan trouwen, en dat feit krijg je meestal vlotter dan je denkt. Denk maar eens aan je zelf, m'n kleine lieve vrouwtje! Licht het jou voor deertje, wat toch zoo'n groote schat is, niet beter en gemakkelijker, dat hij iets weet van ons en ook haar geloof? En wie weet! Ik vind hem een aardige jongen, maar het licht als of hij weinig stuwkracht heeft. Maar ik zal eens een avond met hem gaan boomen. O, ik moet je nog even zeggen dat ik zoo van je hou m'n engel. Ach, waren we maar weer bij elkaar. Ik wil allerlei dingetjes met je bespreken en ook wil ik je kussen, lang, heel lang en heel veel. Want ik kan eigenlijk zoo weinig zeggen. Alles wat ik voel, kan ik toch niet uitdrukken in schamele woordjes en dan zullen heel, heel dik, wijls hussjes me moeten helpen, want je moet toch alles weten: M'n liefste heerlijkheid, m'n klein roodje, m'n knoeveltje! Een week geleden heeft hier een diefstal plaats gehad van f 81.. aan kampgeld. Je snapt dat daar een heel heibel over geweest is. Het heel kampf heeft zich aan een onderzoek moeten onderwerpen. M'n slaapie Dorbeek, was vond dat verne.. derend en was van meening, dat de leiding daar niet het recht toe had. Hij heeft zich ook niet aan dat onderzoek onderworpen, met het gevolg, dat hij nu een week zit op.. gesloten. Het is een vrij onverwikkelijke historie, en vind ik het jammer dat hij daar de dype van is. Het heel onder.. zoek ging over het vergelijken van een roet afdrank. Dus

eigenlijk was het de hool niet waard! Maar onze kleine
Dorbeck kan een reuze stijf koppie zijn. Zo lig ik dus al sinds
enige dagen alleen in m'n hokkie. Wil je wel gelooven dat ik
de ruimte, al is die nog zoo klein, nog te groot vind. Je bent
dat niet meer gezend. Ik voel me een goudvisch (moet je
mij hooren) die van een klein aquarium in een grote bak
wordt gevooid, en de eerste tijd maar blijft rondwandelen
in een klein kringetje! Wat moet dat straks worden, als ik
jouw kleine, maar toch zo groote huisje kom. O schatteprins,
zoo lang jij al van me weg, en jij mag niet van me weg zijn
jij toch altijd mijn dromme! Ik jou toch gekregen van Onse
Lieve Heertje? Waarom Hij jou dan van me weg nemen?
Ach, kan toch maar een reden hebben! Straks ik bij jou terug,
ik veel meer van jou houden, ik jou veel beter begrijpen en
veel beter zien, jij zo'n groote schat bent, zo'n kleine
ongol-ongol (gemeen ja!), ik altijd van jou blijf houden, ik
altijd bij jou ben, en alles doen zal om jou een beetje gelukkin-
ger te maken. Ja ja? Maar nu wel lang genoeg gedurrd
ja? Nu moeten wij weer gauw bij elkaar komen en ons kleine
leventje beginnen! O ja, de Musical show was geweldig!
Je kan het je wel voorstellen! Je hebt hier nit heel Indië
een stel van de beste musici bij elkaar. Zoiets heb ik hier
nu nooit gehoord en zal je het in Indië ook wel niet ge-
makkelijk te hooren krijgen in normale omstandigheden.

liefske, de volgende keer krijg je een langer verhaaltje hoor! Ik zal er dan veel eerder aan beginnen! Ja? Jij niet erg boosjes ik jon maar zoo kort heb geschreven. En ik heb je zoo veel te zeggen. Zoo heel veel! Nog even dit: Ik hou zo van je. Je bent zoo mooi en zoo heel lief m'n vrouweke. Jij bent m'n allesje, m'n leventje. Was ik maar bij je! Hoe zou ik het je laten zien! Steeds meer. Telkens op nieuw! Om m'n Shelleke, m'n Engeltje, m'n duifje! Hou je nog een heel klein beetje van mij? Een klein beetje maar? Ja ja? Je Mansje.

Wat dom eigenlijk van me om zoo lang te wachten een babbeltje met je te houden, m'n lieveling! Het is nu een week geleden, dat we het laatste iets van elkaar hoorden. En nu heb ik gewacht tot de laatste dag. Zoo dom jonns Mansje. Daan zal aan Mary wel een heel verhaal gedaan hebben over het ge-stander wat we deze week weer hebben gehad met kermisjes en zoo. Daarom willen ze het ook voorloopig een beetje verminderen. Er wordt weer geschermd met straffen en zoo. Het plekje, waar ik je vroeger zien kon is nu ook verpest en hebben ze er een stuk bijk opgeset. Ook bij de kamer waar Daan steeds stond. Je kon daar nu alleen maar een stuk van de weg zien, als je voor een zij raam gaat staan. Het is allemaal weer een periode waarin ze schijnbaar zwaaar de p-- hebben. Och m'n liefske, dat je haastelt je weer zoo'n pijn tjes heeft te gedaan. Het is nu.

tuurlijk allemaal gekomen, door dat die kleine schat on-
geduldig is geworden en zoo'n honger had en dorst. Arme heer-
lijke lieveling. Je bent natuurlijk een beetje ruw voor die
kleine lieve schat geweest. Wie je nou wel, je moet dat ook
aan mij overlaten! Ik zal zoo lief zijn straks, en als zij
hongerig heeft of dorst, dan zal ik haar zoo heel voorzichtig
wakker maken! Is nu mijn vrouwe niet een beetje on-
voorzichtig met haar geweest? Ik heb het 's avonds ook
dik wjls, als ik m'n avondgebedje gedaan heb en nog een
beetje m'n hartje aan jou mitstort, dat ik dan graag
heb dat Fransje groot wordt. Dan denk ik dat jouw handje
hem streelt en dan wordt hij zoo verlangend en dan roept
hij overal en vindt niets. Na een poosje gaat hij dan maar
verdrigtjes slapen. Ach vrouwe, we kunnen nu alleen
maar een kamaraad voor elkaar zijn. Jij bent altijd zoo
goede kamaraad voor me geweest. In alles wat we ver-
leiden hebben, ook dat heerlijke wat we voor elkaar hebben
liefske, zoo? dat kunnen we niet gebruiken.
liefske, zoo heel heel jammer ja? Maar geloof je ook niet,
m'n grootske, heerlijkste knoedeltje, dat we juist met die
dingen, die we voor elkaar hebben, heel voorzichtig moeten
zijn. Vind je het ook niet telkens iets ellendig, als alles in je
klaar staat om te geven, te ontvangen, telkens weer telkens
gesteld te worden. Daarom is het zoo goed, dat je nu een

eigen huisje hebt. Zets hebt om voor te zorgen. Ik ben nu weer met een paar cursussen bezig: Kunstgeschiedenis, Reclame tekenen en zoo. Je gedachten moeten eigenlijk steeds beziggehouden worden. Ook dan zullen we nog meer dan genoeg aan elkaar denken. Die Brandon toch om zoo iets onderzocht van jou te denken. M'n arme liefste! Och Irouwe, waarom zijn we toch niet bij elkaar. Hoe heel veel vervelende dingetjes heb je nu al niet meegemaakt helemmaal alleen. En ik weet zoo hoe je finist onder die omstandigheden behoefte hebt om eens echt verwend en vertroeteld te worden. En wie zou dat nu beter kunnen doen dan jouw eigen Mansje. En ik wil je zoo graag vertroetelen en verwenen. Heel misschien krijg je morgen het etuitje. Het zal dan zitten in het tasje van Ma Tovel. Ik zal reuse blij zijn als ze het eindelijk heeft. En zal ik dan morgen van je hooren dat het heerlijke, zachte, warme kleinmoedje weer helemmaal beter is? En zal je dan heel voorzichtig met haar zijn? Hou je poedelhandjes maar geen knist over je zachte borstjes, ja schatke? Zeg maar tegen die kleine schat dat ze nog even geduld moet hebben en dat haar vriendje ook zoo naar haar verlangt en ook moet wachten. Hoe zit het nou met je gymnastieklessen (heerlijk klein opscheptertje!). Wacht nu even, dan word ik je eerste leerling en mag ik dan altijt privé les van je hebben. Owat lenhjes, dan kunnen we samen aerobatische oefeningen gaan doen. En dan moet je me ook goed leeren dansen ja? Want als we eens met een

stellet je gaan sloffen, dan moet je het 't prettigste vinden om met mij te dansen. Maar dan moet ik het ook goed kennen, anders denk ik toch dat je me voor de gek houdt. Of dan krijg ik telkens van die "juiste" opmerkingen, en dan krijg ik een klets en dan weet ik er helemaal niets meer van. Weet je nog dat ik dat wel eens had? Ik was zoo blij dat Mary schreef dat je zoo geweldig flink bent. Ze bewonderden jou allemaal. En ik ben zoo trots op jou. M'n vrouwtje, m'n liefste alles je! Daan vroeg, of je op $\frac{1}{2}$ voor Mary twee witte orchideeën wilde hoopen met wat bonbons. Ze zijn dan twee jaar verloofd. Mary heeft het niet erg gemakkelijk bij de laatste tijd. Ik heb er met Daan heel verhaalen over gehad! Doe je haar mijn hartelijke groetjes? Gis... teren en van Haag zijn de eerste hier aangekomen. Kees en Kees waren er nog niet bij. Maar er komt nog een heel boel meer. Zal dus nog maar even afwachten. De vorige week het bewuste Cabaret gehad. Ik vond het werkelijk erg aardig. Alleen had Frans, zoals ik je al schreef, nogal wat schuine mopjes. Gisteren zijn we naar een jazz Concert geweest wat verbaasd goed was. Werkelijk, die Indische jongens zijn verbaasd muzikant. (Over het elkaar zien) Hoe zit het nu met de schrijverij? Is dat erg vervelend voor jullie? Misschien vraag me of je me nog eens wil de schrijven, waar en hoe zijn vrouw in Batavia woonde.

In moet ik je ook nog even zeggen m'n engel, ik heb dat al zoo'n
tjgd niet gedaan, dat ik zoo heil, zoo heil heil erg van je hou.
Ja, het spreekt van zelf dat ik dat doe als je mooi en stralend
en blij bent, en dat ben je altijd, dat is geen kunst. Sedereen
houdt dan van je, en ik natuurlijk het aller-allermeeste!
Maar ik hou niet zoveel van je, ja misschien nog meer, als
je in het putje zit, een beetje verdrietigjes bent, een beetje
vroegjes hebt, of pijnlijks, zooals nu. Ik ben toch jouw eigen
Mansje en jij bent mijn allesje, al... tijd! en overal, per om-
nia saecula saeculorum! O, ik ben zo ontzettend blij
met jou. Heb je dat ook wel eens, dat alles zoo rustig in je kan
zijn, dat je niet in de eerste plaats denkt als Man en Vrouw,
maar als levenskamarade, als je grootste, liefste vriend?
Jij bent altijd zoo'n ontzettende groote vriend voor me geweest
Maar daarnaast was je ook, in dat ontzettend korte tijdje dat
je het zijn kon, zoo'n goed huisvrouw, en ook zoo'n heerlijke
engel, m'n heerlijke liefste beminder. En straks zal je het liefste
en mooiste moedertje van de heele wereld zijn. O thelike, het
is zoo moeilijk je die domme dingetjes in krabbeltjes te schrijven
Was je maar hier, en kon ik je het toefluisteren, en als ik het
niet meer kon zeggen, je dan vertellen met kussen, heel veel
en heel zoet. Het was zoo heerlijk jou te kussen! Zoo ontzettend
heerlijk! O, ik wil weer bij je zijn, m'n vriendje, m'n vrouwe,
m'n liefste, want dan kan ik weer alles voor jou zijn, en jij

voor mij ja? Maar zo lang ik nog niet bij je kan zijn,
zal ik probeëren aan je te denken, alleen, als aan m'n
liefsste, grootste vriendje. Al het liefs van je Mansje.

Een paar Gedichtjes van mijn Fransje.

Regenliedje.

Regen regen ruisch, rond mijn Vrouwenhuis
Dansend op het Malend vlak
Tik - tikke - tak - - -

Rutsend langs de blaadren, komen droppjes waren
Christ'end een lief verhaal
In de regentiaal - - -

Liefsste stilken droomen gaat - - -
Bij een klein wit wiegken staat
Zingend zacht een jonge vrouw
Dauw - deins - dauw - - -

Regen, regen, ruisch

Het was een klein gedichtje op de regenavonden
die we toen hadden.

Trans' vertaling van "Annabel Lee" ...
Hijns lievelingsgedicht.
Shelle-dodj

Nog niet lang, nee niet lang geleden is't nog
In een stadje aan het y,
Dat daar woonde een meisje, je kent haar misschien,
Haar naam was Shelle-dodj.
En dat meisje dat had slechts één enkele wensch,
Het dromsche te worden van mij!

Ik was nog jong en zij was nog jong
In dat stadje aan het y,
Maar wij minnen elkaar zo innig en teer
Ik en mijn Shelle-dodj,
Dat het scheen dat die liefde door hemel en aard
Benzijd werd haar en mij!

En dat was de reden dat kort nog geleen
In dat stadje aan het y,
Een legermacht kwam en ons wegjoeg van daar
Ik en m'n Shelle-dodj.
En ze pakten me op en ze brachten me weg
Der van het dromsche van mij
En ze sloten me op achter prikkeldraad
In dat stadje aan het y!

"It was many and many a year ago
In a kingdom by the sea, that a maiden
there lived whom you may know, by the
name of Annabel Lee.

De menschen, het geluk was hen vreemd,
Misgunden het haar en mij.
Ja! Dat was de reden, een ielder die 't wist,
In dat stadje aan het y,
Dat de vijand daar kwam als een dief in de nacht
En mij wegnam van Thelle Doodij!

Maar zoo wij elkaar minnen, zoo mint er niet één
Noch jonger, noch ouder dan wij,
Of menschen veel knapper dan wij.
En niets in den hemel of aard is in staat
Te verwagen haar liefde voor mij.
En ooit te verbleeken in mijn hart het beeld
Van mijn liefste Thelle Doodij.

Want de maan kan nooit komen, of zij brengt mij de
Van mijn liefste Thelle Doodij. ^{verloofden}
En dan roek ik de kussen, de handjes die sussen
Van mijn liefste Thelle Doodij.
En zo is zij bij me, verdrijft alle leen,
Mijn liefste, mijn engel, mijn alles, mijn vrouw
En wachten we op het moment zoo heil blij
Dat zij voor altijd weer zijn zal bij mij!

Het gedichtje dat Frans maakte op de vooravond
van 15 November 1942, Onze eerste Trouw dag:

Mijn Trouwde, ik nooit zal vergeten de dag,
Toen ik zoo beschroomd jou m'n bruidsmidder gaf.
Zoo licht was het om je, zoo blij je gezicht
Hoe glansden je oogen van wonderlijk licht.
Zoo lief was je schijfje, zoo teer en zoo klein,
Zoo mooi was je liefste, je smitje zoo fijn.
Zoo wit was je Engel, je zielte zoo rein.
Verwondert 't je dan, liefste Bruidke mijn,
Dat ik werkelijk dacht in de Hemel te zijn?

Mijn liefste, we knielden te saam voor het altaar.
God wilde ons geven: ons steeds aan elkaar.
De wereld verstomde, en alles werd stil
Al wachtend jouw antwoord: een zacht: "Ja, ik wil"
Een engelen koor heeft toen luide geklonken!
God heeft ons Zijn Zegen, en mij jou geschonken
Hoe dan lokaar was ik, van blijdschap ja dronken!
Een weelde van bloemen stond zingend te pronken
Door eenwig door liefde tot één wij geklonken.

Mijn Engel, in jou heb ik alles gekregen:
Het mooiste, het liefste heeft Hij mij gegeven.
O maak dat ik ook zoo zal worden als jij:
Zoo fier, en zoo goed, en zoo rein en zoo blij!
De wereld is Hemel, de lucht dan steeds blauw
Ik altijd jouw Maasje en jij steeds mijn Vrouw
Er is dan geen angst meer, geen pijn en geen rouw
Hoe kan ik het zeggen, als ik het graag wil?
Mijn Shelma, mijn vrouwe, ik kan zoo van jou!

Mijn God! Mijn God! Na 4 jaar was het
over. Hij was toen een vreemde.
Hij verloor zijn geloof.
Verloor hij daar mee de Liefde?
Ik had geen geloof. Ik geloofde in
Liefde.
Waarom, in Gods naam, was er
geen Liefde meer?...

"Lichting 19 29"
betekende: ✓ ✓

- Jonggetjes vanaf 11
jaar moesten van
moeders weg naar
de mannenkampen.
Ien wist ik nog niet
wat het betekende
een kind te verliezen!

~

Logboek

"Tjichapit" 15 Jan. '43 - 1 Dec. '44.

13 juli

Mijn logboek begin ik de dertiende juli 1944.
(2604). Ik zit vandaag precies 1 jaar en
6 maanden in het "beroemde" "Tjichapit"
Vrouwenkamp. Mijn "kamp taak" ben ik be-
gonnen met Wijkverpleging, ongeveer in
juni 1943. Daarna was het de Reinigings-
dienst, die me niet zeer behoorde. In No-
vember ging ik toen over naar de Groente-
pluk, die me nog minder aanstond, maar
vanwege m'n verschijen stond me niets
anders te doen. In Maart echter, 1944, werd
de nieuwste kampdienst opgericht Tansage!
Daar bleef ik tot 8 juli. Toen kreeg ik het
baantje van Piet Offringa: "Kapala Transport".
Het is nu over dit baantje, dat ik mijn logboek
ga houden.

Het was vandaag de laatste dag, dat Piet
me inwerkte. Had diverse insignes heb-
ik vandaag gekregen, bestaande uit een witte
band met Oranjestrijkband, de Jippon letters,
en een groen bandje met het teken van
Dapoer II, de Oranje linden. Mijn jongens zijn:
Kong v. Onseken, Pieter Kodenburg, Gerard Kamp,
Dirk Verschoor, Henk Gooren, Edsart v. Citters.

Theo Weimanshausen, ynd. Grunewald,
Wim Drost en ynd. Pabsthooper.

Mijn werkgelaters zijn Mevr. Jos, hoofd
Fonrage, en Mevr. de Vries, hoofd van de
Melkverdeling. Over dit geheel staan
als hoofden onze bereenbaecht paar:
Mevrouw Kamp, en Mevr. (Mijntje) Teer.
Dit was even de inleiding!

Van den dag heb ik ongeveer al alleen ge-
daan, en mijn eerste font was: de volle
melkstroom, die kunster Bink moest heb-
ben in de grouten. Dit tributie luidde de
deponneeren, en de halve aan Bink tegen
heiden was daarvoor swaar in last, en
is Ma de Vries uitgevlocht. Ze nam hitech-
ter vrij sportief op. Derhalve was er eeten
te weinig voor ^{de} Fonrage ploegen. Ze moest
met een plan voor 8 personen meer
gaan halen op Samintien (Dapoor I), en
Kamp en Teer, die daar met waren, ge-
lachen, omdat er genoeg eeten was gestund
en in heb het toch gekregen, maar Mevr. d.
Hoogeband, hoofd van de Fonrage ploeg A-B

nam het niet, en was razend. Afliep nog
niet gehoord. 3 uur waren we klaar.

15 Juli. 8 uur 's ocht. was ik op m'n werk en begon
met de eerste melkrending. Acht melkbussen,
waarvan 4 zoete en 4 karnemelk, naar
het klooster, 2 overige karnemelkbussen naar
de Dochterskenken. Hierna kienhuis melk ver-
vorgen. Dan eten, dit maal was het brood,
pap met suiker, en weer naar buiten voor
de tweede melkrending: Alleenmaal zoete melk
bussen naar de Sanktenkenken. Melkver-
deling door Ma de Vries, en bezorgen bij de
diverse kenkens. Om 1 uur 's ocht. Babyvoeding
halen voor onze kenken, die nog niet draait,
dus naar de Dochterskenken. Weer eten: brood
met 2 lepels tahoe bijgerecht en soep. Daarna
gansoon fousageren met de jongens. We waren
vroeg klaar vandaag. Zondag geen dienst, dus
2 dagen vrij!

16 Juli. Een knotsdag geweest! Het begon zo:
Moeroewi, een dikke, kleine, boere 7 ap,

komt op zijn beruchte motorfiets de poort
binnen rijden. "Deli" course fousage hand
rent om heffend tegemoet. Wij doen wan-
hoopige pogingen 't beest tegen te houden,
maar vergeefs. Zijn motor slaat af, en
Maeroewi die de pest aan handen heeft,
vraagt aan de fousage dames van wie
die hond is, waarop fousage antwoordt:
"Tida tae ---!" Maeroewi zarend!

We moesten een "tali" weken en 'm
vast binden. Fousage antwoordt:

"Tida tae ---!" Maeroewi zag pees
van woede. We moesten allemaal op het
Oranjeplein gaan staan en wachten met
werken. Onze banden moesten we afdoen.

Een paar weesters waren 'm stiekem gepikt
en hielden Kwamoto, de baas van het
spul boven gewaarschuwd, die vrees-
lijk ontslaan kwam, maar geen
woord tegen Maeroewi durfde zeggen.

Ondertusschen had Maeroewi, Drog en
Scholte gehaald: de hoofden van het
Dames kantoor, die er niets van snap-

Het was de D ploeg, en moest de C ploeg
opgeroepen worden. Maar Vries en ik, die voor
de melk moesten zorgen, piepten nu snel, en
gingen thuis verbleeden. Toestanden in 'n Post
da twee uur kwam Moeraewie terug en moech-
ten ze maar huis.

Is Middags om 6 uur 's. v. was het de tweede
uittocht van jongens, die naar Tjimahi moez-
gaan. Samen met de lichter "1929". Deze
mochten vanmiddag allemaal een extra
stuk brood, speciaal gebakken met diagoeng
meel en geen tapioca, en een stuk geel dier-
halen. Het was een reuze riboet! Moize gaan
er 2 van m'n jongens weg: Kong Hong v. Dabek
en Henk Gooren.

Nog even dit drama: Van Heer. Morra kreeg
ik voor het Klooster een baal tapioca mee.
Daar aan gekomen, vroegen ze die baal meteen
leeg te gooien in een reusachtige hirt tapioca
en fin, de baal is leeggegooid, en blijft er "gaplek"
in te zitten, dat smerige goetje! Het was God
zjeldank niet mijn schuld.

20 Juli

De vrouwen uit Tjimalin zijn gisteren hier
aangekomen, d.w.z. in het Bloemenkamp,
en moest er vandaag voor hun gehooft wor-
den in het Bloemenkamp door onze vrouwe.
Ook de melkverdeling werd anders, en mijn
kas met 4 volle busen melk moest ik even
alleen laten met de jongens bij de poort. Ma de
Vries, Carla Rappart Port en ik moesten naar
buiten om een bus melk naar Barat te
brengen. We kwamen terug, en laat er men
een melk bus van de kas afgedonderd zijn.
Het was gelukkig niet zoo heel erg, en alleen
Swamoto heeft 't gezien, die natuurlijk
rasend was. De beruchte flesch melk, die
dit keer bij de 1^{ste} sending troonde, had Ma
de Vries achter 't poortje in onze fouragehut
gemaakt, en natuurlijk hadden we 'm allebei
glansrijk vergeten. Pas na het eten zag
ik 'm! Ons ontligt was de eenwige oebie,
en 3 middelen was 't pot verblomme, wée
oebie - hut is pot met brood, waar je mekaar
mee een gat in 't hoofd kon slaan!

22 Juli. Alles nog al vlot verlopen. Kleine jongen van 10
was vandaag jarig en Carla "Pala Sanditen"
De melkverdeling wordt hoe langer hoe ingewiker-
kelde. We moesten vandaag lang op het wacht-
ten voor de nieuwe verdeling, zodat de dis-
tributie veel te laat werd. Het erg op m'n
jongens moesten douchen, maar tegen de avond
dag werden ze handeldar. We zijn ook
voor de eerste maal naar Tjiboenithamp. Geweest,
waar ze zo ontzettend ruim zitten met 2 m
"evenen" in een groot Riouwstr. huis zitten,
terwijl ze hier in 20 m huis met 12 stigt
zitten!!

23 Juli. Zondag: Zware dag geweest; was zo moe alsoe-
hand toen ik thuis kwam. Bij het Nidale gaste
kwaam een Jap maar ons toe en moesten er jongens
mee met hen flesschen tellen en in een grobak
gooien. Ik dacht dat het maar even kon zijn;
het is echter half mes geworden, voor ze er mee
klaar waren. Zijn er 2 uur mee bezig geweest.
Toen moesten we nog het "groenten pikkel"
van onze beuker verhuizen. Tafels van hier

tot gunter! Maar we hebben alles met vier
fourage karretjes en twee lichtbanden karren
in één trek over gebracht. Sets voor
appel (5.30 J.T.) kwam ik pas thuis.

25 juli

Een knotsdag geweest! Ik zat om 12 u. bij
bij de poort, toen opeens de bel ging, en in
dereen de huizen uit moest, want er was
appel! Het was binnen minimum van tijd
bekend, dat er huis roeking kon zijn.

De kleijonniers moesten opletten dat niemand
meer de huizen inging, ons zoodoende de kas
benemend "contrabande" nog te verbergen.

De opzet was prachtig, en konden ze den
goede buit gehad hebben, als ze 't ook inder-
daad zoo vlot hadden kunnen doen. De eerste
huizen hebben 't waar te verantwoorden ge-
had. Bij ons echter kwamen ze pas om 4 uur
al dien tijd had je dus eigenlijk niet in huis
mogen komen, maar dat was natuurlijk te
gek! Ik was als thuis toen ze bij ons kwamen.

De eerste Jap vond niets. Wees alleen naar
onze "Bongenaar foto" en vroeg: "hahi?" Ik zei ja.
Man?

"Wing-commander!" zeg ik altijd: maakt indruk! Er kwam dan ook goedkennd gez. bromst. "Soeda kamin?" vroeg hij weer. Met andere woorden: Ik zie 't je niet aan! Toen was hij weg, en kwam de tweede. Deze deed het iets grinnikiger. Maakte m'n hoffer open, en vond 2 jassen van Frans.

"Pakéjam Militier?" vroeg ie. Ja, zei ik. Hm, zei hij, en sette ze opzij. Verder haalde hij een oud snoer te voorschijn wat hij in pakte, toen ging ie weg. De jassen stop te ik weer metjes in de hoffer.

Onze kerk draait weer vandaag voor 't eerst. Barstte vandaag van de kofpijn. Al met al een hoopelvolle dag. Had van daag twee nieuwe jongens erbij: Harry Westenberg en Cor Kunsbroek.

27 Juli

De melk van de 2^{de} zending kwam vandaag ook bij de 1^{ste} aan, maar waren we er heet maal niet vroeger door. Vanaf morgen wordt het helemaal erg, want dan heeft het klooster geen pap en geen karnemelk meer,

1943

maas wordt het ramme gegeven, zodat Ma
de Vries compleet knutsaal worden! Welke-
ven dan alleen maar Melk, letter M te loka-
Ik kreeg van Piet twee transporten op te
knappen, en laat me er nou één vergelten.
Vondt 't echt rot! Vandaag voor 't eerst van
onze kinken gegeten, en was 't nieters!
Twee scheppen dikke soep, 2 hroefrochsen
een kich. Kon 't niet eens allemaal op.
Had vanochtend alleen maar 2 zielige sneef-
brood op, en ram meldde ik den heilvlag!
Saminten had nog steeds geen water, en had
Cor Richter haar jongens met de melkbussen
naar onze kinken, maar in plaats dat ze dat
niel deden, moesten wij dat zoslowe doen.
Maar ik heb ze even metjes aan 't werk ge-
zet; trouwens de mijne waren al maar this
toe. De melk beurt deden vandaag Bennie,
Tromps, Jim en Piet. De kinkink's melk
deden Pieter, Harry en Cor. Moet ik ook op-
letten, dat ik ze de diverse transporten om-
beurten geef, anders is heiden in 't last!